ח א ב מיי׳ פ״י מהל׳ שכנים הל׳ ה סמג עשין פג טוש״ע מ״מ סי׳ קנה סעיף נג:

ג) **לגלוגי** חדרל״. פי׳ הקונטרס פרחים ובערוך פירש גרעין ותרוייהו מין גרגה לר״י דהא קאמרי רבנן דבורים למחרל לא מזקי מי בבינתא כו׳ מי בטרפא כו׳ משמע דלא פירש רבי יוסי בדבריו מה הן מזיקין ולכך היו מסתפקין מי בבינתא כו׳ וגרסה לר״י לגלוגי הס ענפים והשתא לא פירש רבי יוסי מה הם מזיקות לכך אמרו ליה רבנן מי בבינתא כו׳ ות״ת מכל מקום הרי הן מזיקין למחרל שיאכלו הפרחים ויש לומר שהפרחים אינן כ״כ מעט[ג] וביום או יומיים שיעמדו אין יכולין להזיק[א]: **ואי לא סמיך היבי משכחת לה.** פר״י בשלמא לאמר סמיך אמי שפיר דמיירי שסמך בעל דבורים תחילה ואע״ג דהשתא קס״ד דדבורים נמי מזקי למחרל לכ״ע מכל מקום סברי רבנן בעל המזיק שני הייניו בעל מחרל להרחיק את[ד] כל ההרחקה כמו גבי נור דשם שהסמיכו על המיצר השני מרחיק כל שכן טפחים ורבי יוסי סבר כיון דדבורים מזקי מחרל ועשה קלת שלא כהוגן שסמך על המיצר שזה עתיד לסוף לזזוע מחרל אע״פ שבדין אינו יכול למועטו שלא יסמוך מ״מ קלת שלא כהוגן עושה וגס[ה] בעל מחרל יכול לסמוך ולא דמי לגור דהתם משום דמרפי ליה לתרעיה ומזיק השני בידים לכותל בורו של ראשון לכך על השני להרחיק כל ההרחקה אבל הכא לא שלא לרצות לאמר לא סמיך היכי משכחת לה בעבל מחרל יחריק כל ההרחקה לרבנן ולרבי יוסי לא ירחיק כלל דכיון דתרוייהו מזקי להדדי על כל אחד ואחד להרחיק חצי ההרחקה ואפילו סמך בעל דבורים תחלה יש לו לסלקה הואיל ושלא כדין סמכה אמר רב פפא בלוקח שזרע חרדל ומכר חצי שדהו והלוקח העמיד דבורים וסברי רבנן כדמסיק דדבורים לא מזקי למחרל ועל המזיק להרחיק את עצמו[ב] ואפי׳ משרה וירקא לא בעי רחוקי אלא לדידכו דאמריתו ר׳ יוסי בהחרל דהואיל ולוקח הוא ומודה לרבנן במשרה וירק ליפלוג נמי עלייהו משום דהכי משכחת לה בעבל מחרל שזרע חרדל ומכר חצי שדהו והלוקח העמיד דבורים לא מזקי למחרל ועל המזיק להרחיק את עצמו ואפי׳ משרה וירקא לא בעי רחוקי אלא לדידכו דאמריתו ר׳ יוסי בהחרל דהואיל ולוקח הוא ובדשות סמך המוכר המשרה והירק והשומן. לעולם בלוקח ומאי דאמרת מאי טעמא דרבנן דאמרי מחזיקין חרדל ולא סמיך משום דסבירא להו דעל המזיק רמי להרחיק עצמו שלא יזיק אע״ג דבדשות סמך דמתוך ששורין פיהם מחריפות החרדל ואוכלות את דובשן. ומקשי׳ מכלל דר׳ יוסי דפליג עלייהו סבר על הניזק להרחיק דיכול לומר מזיק להרחיק דרבנן דהן דקין מאד לא משכחי להו דבורים ואי בטרפא מאי שנא ממשרה וירק דלא פליג על רבנן כי היכי דפליג בחרדל. אלא ודאי מסתברא ר׳ יוסי סבר דעל המזיק רמי להרחיק דלא סמיך כרבנן וכי תימא א״כ מאי טעמא דר׳ יוסי מחזיקין חרדל ולא סמיך גבי חרדל לחודיה לסמוך ופליג עלייהו אמשרה וירק משום דהכי קאמר להו ר׳ יוסי לרבנן בשלמא להנך תרתי במשרה ושומין מודינא לכו דעל המזיק להרחיק משום דהן מזיקין את הירק ואת הבצלים והם לא מזקי למשרה ושומין אבל גבי חרדל ודבורים דזה מזיק וזה מזיק זה פליגנא עלייכו דלא צריך חד מינייהו להרחיק טפי מחבריה ואמרי ליה רבנן לר׳ יוסי ל״ש בין חרדל למשרה וירק דכולן מזיקין ולא ניזוקין דחרדל מזיק לדבורים מתוך חריפות החרדל דאכלי דבורים מכחשו הדבש אבל דבורים לא מזקי לחרדל אמאי אמרת אי משום בינתא (בעתא בצתא) גרעינין דחרדל ליכא למיחש דאכלי ליה דבורים דכיון דהן דקין מאד לא משכחי להו דבורים ואי בטרפא

ואי דלא סמיך היכי משכחת לה אמר רב פפא בלוקח אי בלוקח מאי טעמא דרבנן ועוד מאי טעמא דרבי יוסי אפילו משרה וירקא נמי אמר רבינא קא סברי רבנן על המזיק להרחיק את עצמו מכלל דר׳ יוסי סבר על הניזק להרחיק את עצמו אי על הניזק אפי׳ משרה וירקא נמי אלא לעולם ר׳ יוסי נמי על המזיק סבירא ליה והכי קאמר להו רבי יוסי לרבנן תינח משרה וירקא דהני מזקי הני והני לא מזקי הני אלא חרדל ודבורים תרוייהו מזקי אהדדי ורבנן דבורים לחרדל לא מזקי ליה אי בבינתא לא משכחא ליה אי בטרפא הדר פארי וסבר ר׳ יוסי על המזיק להרחיק את עצמו והתנן[ו] רבי יוסי אומר אע״פ שהבור קודמת לאילן לא יקוץ שזה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו אלא לעולם ר׳ יוסי על הניזק ס״ל ולדבריהם דרבנן קאמר להו לדידי[ז] על הניזק להרחיק את עצמו[ח] ואפי׳ משרה וירקא לא בעי רחוקי אלא לדידכו דאמריתו על המזיק תינח משרה וירקא דהני מזקי הני והני לא מזקי הני אלא חרדל ודבורים תרוייהו מזקי אהדדי ורבנן דבורים לחרדל לא מזקי ליה אי בבינתא לא

ירק מו העמיד דבורים: **אמאי מרחיק.** הרי גרשת עשה: **ועוד מאי טעמא דרבי יוסי.** לע״ש פליג אגלע״ז בחרדל וטעמא משום דתרוייהו מזיקין הן וליפלוג נמי במשרה וירק: **על המזיק להרחיק את עצמו.** ואף על פי שמתחלה עשה גרשת: **אי בבינתא.** גרעין הזרע. לע

(ג) תוס׳ ד״ה ואי לא סמיך וכו׳ להרחיק את עצמו כל ההרחקות: (ד) **בא״ד** לאקשויי **דבבריית׳**

(ה) אחד ד״ה ואי לא סמיך ד״ה ואפ״ה ואפ״כ ואפ״ג וכו׳ וד׳ דבורים אלו הל״ל ואמ״כ ד״ה לגלוגי: (ו) **בא״ד** אי סמיך פליגי כדמסקינן וכו׳: (ז) **בא״ד** שיחלקו בזה ללרבנן כל״ל:

הגהות הב״ח

מוסף תוספות

א. דטרפא בכל שעה שהוא פורה הוא נלקט, ואע״פ שאוכלין ממנו מעט בין פריה ללקיטה, דבר מועט הוא ואין זה נזק של כלום. רשב״ם, ב. [ו]כגון שבא עכשיו לסמוך ולזרוע החרדל ולא שנעשה החרדל כבר. שם.

רבינו גרשום

רבינו גרשום (המשך)

כלומר אם תאמר שאוכלין העלין של חרדל מאי איכפת ליה הדר פארי. חזר וגדל ולהכי סבירא להו גבי חרדל ודבורין כגון משרה וירק: וזה נוטע בתוך שלו. אע״ג דמזיק לבור של חבירו דאי בעי בעל הבור דהוי ניזק להחזיק יחזיק דהאי לא יניח שלא יטע בתוך שלו אע״ג דמזיק היה אלמא דסבר ר׳ יוסי דעל הניזק רמי להרחיק את עצמו: אלא לעולם ר׳ יוסי ודאי [ס״ל] על הניזק להרחיק וכי תימא א״כ מאי טעמא דמודה לרבנן במשרה וירק דמסברי דעל המזיק רמי לא תימא דמודה להו אלא לדבריהן דרבנן קאמר לדידי אפי׳ משרה וירק נמי לא צריך להרחיק משום דסבירא לי דעל הניזק להרחיק אלא לדידכו וכו׳:

ג) לקמן כה:, ב) אינך בע״מ, ג) ל״ל מעט זמן. תמ״ס, ד) ל״ל גס. רש״ס, ה) מוזן,